

Župan meče Slovence iz njihovega doma

Rezijanski župan Sergio Chinese je nenaklonjen znamenitim folklornikom.

Županovi poitalijančevalci med drugim zahtevajo, da bi pisali Ravanza namesto Ravanca (foto: Vladimir Jerman).

RAVANCA – Obmejna 21 kilometrov dolga in povprečno tri kilometre široka alpska dolina Rezija v Videmski pokrajini v Italiji je z zahodne strani Kanina soseda slovenskih občin Bovec in Kobarid. Rezija, ki bi jo lahko poimenovali kar dolina pod Kaninom, ima z nekaj več kot 1200 dušami svojo občino. V njenem južnem delu leži še deset kilometrov dolga in le kilometer široka dolina Učje. Minulo stoletje je Rezijo zaznamovalo razseljevanje, saj je občina še pred sto leti štela skoraj štirikrat več prebivalcev kot zdaj. Ta trenutek naj bi zunaj nje, po furlanskih, drugih italijanskih in evropskih krajih, živelo še približno 5000 rojakov, ki vzdržujejo vezi z domačimi vasmi Ravanca (Prato), Bila (San Giorgio), Njiva (Gniva), Osojane (Oseacco), Solbica (Stolvizza) in Učja (Uccea) ter manjšima Liščace (Lischiazze) in Korito (Coritis).

Potujčevalski župan

Zaradi geografske zaprtosti in slabe prehodnosti v zgornjo Soško dolino, kar je oviralo stike z matičnim narodom, so Rezijani razvili svoje izstopajoče posebno narečje. Obiskovalci iz Slovenije – najbližja mejna prehoda sta Učja in Rateče – se moramo zato nekoliko bolj potruditi, da razumemo rezijanske brate in sestre kot pri drugih naših narečjih.

Iz zgodovinskih razlogov, Rezija je med letoma 1420 in 1797 pripadala Beneški republiki, po plebiscitu leta 1866 pa kraljevini Italiji, je tudi narodnostno ozaveščanje Rezijanov trčilo ob ovire in predsodke. Razprave, ali rezijanščina pripada slovenščini ali le neki nedoločeni slovanščini, niti po padcu železne zavese niso zamrle. Nasprotno, kaže, da raznarodovanje znova dviga glavo. Tako občina Rezija, po domače Rozajanski kumün, grozi znameniti folklorni skupini, ki že 173 let ohranja in po vsem svetu predstavlja glasbeno-plesno izročilo Rezijanov, da ji ne bo obnovila pogodbe za upravljanje Te rozajanske kulturne hiše, kar je uradno ime kulturnega doma na Ravanci. Hram, ki ga je Slovenija podarila Rezijanom po rušilnem potresu leta 1976, naj bi občina celo nameravala izročiti skupini Identità e tutela Val Resia, v prevodu Identiteta in zaščita Rezije, ki trdi, da Rezijani niso Slovenci, in zavzeto nasprotuje uresničevanju italijanskega zaščitnega zakona za slovensko manjšino. Med prebivalci doline skupina načrtno podpihuje nestrpnost in grobo pritiska na vse, ki ne mislijo kot oni. Zagovornik takšnega ravnanja je tudi rezijanski župan **Sergio Chinese**, ki želi s pomočjo svoje občinske uprave razračunavati z drugače mislečimi.

S culo na tuje?

Poročajo tudi, da **Pamela Pielich**, predsednica rezijanske folklorne skupine, obžaluje odločitev občinske uprave in ne izključuje morebitnega organiziranja demonstracij: »Očitno nas doma ne cenijo, čeprav imamo za sabo 173-letno delovanje in smo bili leta 2007 deležni priznanja predsednika Republike Italije. Če nam ne bo občina spet zaupala upravljanja kulturnega doma na Ravanci, bomo poiskali streho drugje, mogoče tudi zunaj Rezije.« Nekateri starejši člani se spominjajo in poudarjajo, da je Slovenija zgradila in podarila občini Te rozajansko kulturno hišo na Ravanci prav na prošnjo folklorne skupine, ki je potem nepretrgano upravljala kulturni hram, kjer ima svoj sedež tudi slovensko kulturno društvo Rozajanski dum.

Strok in brus

Rezijanski znamenitosti sta česen, ki mu pravijo strok (tistemu, kar je v knjižni slovenščini strok, pa rečejo nogica), in potujoči brusarji. Zgodovinski spomin »ponižnega poklica«, kot so pravili v svoji skromnosti, od leta 1999 ohranja muzej, sprva je bil na Solbici, a so ga medtem preselili na Ravanco.